Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

(COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD))

(2014/C 226/08)

Zpravodajka: **paní Reine-Claude MADER**

Dne 9. prosince 2013 se Evropský parlament a dne 16. prosince 2013 Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. března 2014.

Na 497. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. března 2014 (jednání dne 25. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 128 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. **Závěry a doporučení**

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) bere řádně na vědomí návrh nařízení, který má usnadnit přístup ke spravedlnosti v případě přeshraničních sporů, a přispět tak k nárůstu přeshraničního obchodu.

1.2 Podporuje rozšíření oblasti použitelnosti tohoto řízení zvýšením limitu na 10 000 EUR a rozšíření definice přeshraničních sporů, díky čemuž budou moci spotřebitelé a malé a střední podniky toto řízení rozsáhleji využívat.

1.3 EHSV schvaluje omezení nákladů řízení, které toto nařízení zavádí, poněvadž tyto náklady spotřebitele a malé podniky skutečně odrazují od rozhodnutí zahájit řízení. Doporučuje nicméně, aby byl jasně definován pojem „náklady řízení“, má-li být toto opatření účinné.

1.4 S potěšením konstatuje, že podle nařízení bude vydané rozhodnutí i nadále vykonatelné, aniž by bylo nutné provést řízení o prohlášení vykonatelnosti.

1.5 EHSV se domnívá, že úspěch evropského řízení o drobných nárocích bude vedle zvýšení limitu záviset i na zjednodušení a snadném používání postupů, jež zavádí.

1.6 Výbor vyzdvihuje záměr Komise prosadit využívání nových technologií, ačkoliv to představuje odchylku od pevně zakořeněných postupů, která ovlivní fungování soudních orgánů, a navzdory tomu, že se zatím zdá, že bude obtížné zavést ho na všech nižších soudech.

1.7 Má však za to, že je třeba podpořit veškeré postupy a prostředky, které stranám usnadní příslušné kroky, pokud to nenaruší účinnost práva stran na obhajobu nebo uplatňování základních zásad občanského práva procesního uznaných všemi členskými státy. Poukazuje na to, že podmínkou pro využití těchto technologií ve vztahu ke stranám bude jejich souhlas, a vítá toto ustanovení.

1.8 V této souvislosti si EHSV klade otázku, jaké opravné prostředky budou v rámci řízení o drobných nárocích k dispozici.

1.9 EHSV rovněž zdůrazňuje, že je nutné dbát na bezpečnost a důvěrnost elektronicky vyměňovaných informací o sporných řízeních.

1.10 Výbor zdůrazňuje, že je nutné zajistit spotřebitelům a malým a středním podnikům pomoc v průběhu celého řízení, obzvláště proto, že není vyžadováno právní zastoupení. Na tento úkol tedy budou muset být vyčleněny prostředky, především finanční.

1.11 V tomto ohledu se domnívá, že při poskytování této pomoci a informování o existenci tohoto řízení mohou sehrát pozitivní úlohu spotřebitelské organizace, evropská spotřebitelská centra a profesní sdružení, které mají v této oblasti zkušenosti.

1.12 EHSV upozorňuje na to, že stanoveného cíle usnadnit řešení drobných sporů bude dosaženo pouze tehdy, jestliže budou různé subjekty, soudy a právnické vzdělávací instituce ([1]) odpovídajícím způsobem informovat o existenci tohoto řízení.

1.13 Dále se EHSV domnívá, že formuláře v rámci tohoto řízení musí být jasné a všem srozumitelné, aby byla zaručena jeho účinnost. Jednou ze zásadních podmínek je to, že se musí používat úřední jazyk země, z níž strany pocházejí, a to i během řízení, především pak při ústním jednání. Tento požadavek se nesmí omezit na přeložení příslušných formulářů, jinak hrozí porušení článků 47 a 48 Listiny základních práv Evropské unie, které se týkají práva na účinnou právní ochranu a práva na obhajobu.

1.14 EHSV poukazuje na to, že předložená argumentace ohledně zásad subsidiarity a proporcionality pozitivně přispívá k diskusi o zavedení evropské kolektivní žaloby.

2. **Úvod**

2.1 Cílem návrhu Komise je přiblížit se občanům, spotřebitelům a malým a středním podnikům tím, že jim bude usnadněn přístup ke spravedlnosti a posílí se jejich důvěra, aby mohli využívat příležitostí, které jim nabízí jednotný trh.

2.2 Jde o jedno z 12 konkrétních opatření popsaných ve druhé zprávě o občanství EU, která mají evropským občanům pomoci při výkonu jejich práv, například co se týče urovnávání sporů vzniklých při přeshraničním nakupování.

2.3 Tato iniciativa byla doporučena i v evropském programu pro spotřebitele a v iniciativě *Small Business Act* jako prostředek ke zlepšení vymáhání práv spotřebitelů a malých a středních podniků.

2.4 Na základě zkušeností nashromážděných od té doby, co vstoupilo v platnost nařízení (ES) č. 861/2007 ([2]), jež doplňuje obvyklé vnitrostátní postupy vymáhání pohledávek, a po provedení několika konzultací Komise navrhuje toto řízení ještě více zjednodušit, snížit jeho náklady a lépe ho přizpůsobit potřebám spotřebitelů, ale také malých a středních podniků.

2.5 Evropské řízení o drobných nárocích, které bylo zavedeno nařízením (ES) č. 861/2007, se vyznačuje těmito hlavními znaky:

— vztahuje se na přeshraniční spory, jestliže hodnota nároku nepřesahuje v době doručení žaloby částku 2 000 EUR;

— žalobce musí použít vzorový formulář A a zaslat jej příslušnému soudu poštou nebo pomocí jiných komunikačních prostředků, které přijímá členský stát, v němž se řízení zahajuje;

— tento formulář obsahuje popis důkazních prostředků a případně příslušné podpůrné doklady;

— řízení je v zásadě písemné, pokud soud nerozhodne jinak;

— strany se mohou nechat právně zastupovat, ale není to povinné;

— soud musí v zásadě vydat své rozhodnutí do 30 dnů od vyslechnutí stran během ústního jednání nebo od obdržení všech informací nezbytných pro vydání rozhodnutí.

2.6 Rozhodnutí vydané soudem je vykonatelné a členské státy ho musí automaticky uznat. Na žádost některé ze stran musí příslušný soud vyhotovit osvědčení o existenci daného rozhodnutí, a to bez dalších nákladů.

([1]) Vysoké školy, střediska pro přípravu advokátů, justiční akademie atd.

([2]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 1).

2.6.1 Jak bylo v nařízení z roku 2007 stanoveno, provedla Komise do 1. ledna 2014 vyhodnocení. První výsledky jsou podle ní povzbudivé, neboť využíváním tohoto řízení se snížily náklady o 40 % a průměrná doba trvání sporů se zkrátila ze 2 let na 5 měsíců ([3]).

2.7 Komise se však domnívá, že by toto řízení bylo ještě efektivnější, kdyby se zvýšil limit, aby bylo dostupné i pro malé a střední podniky.

3. **Návrh Komise**

3.1 Návrh stanoví dva hlavní soubory opatření – opatření čistě právní povahy a praktičtější opatření, jejichž souhrnným cílem je snížit náklady řízení.

3.2 Právní opatření

3.2.1 Cílem prvního ze zamýšlených opatření je zvýšit limit ze 2 000 na 10 000 EUR, aby mohly malé a střední podniky využívat tohoto řízení, které je zcela dobrovolné.

3.2.2 Druhé opatření se týká rozšíření definice přeshraničního sporu tak, aby se nařízení vztahovalo na všechny spory obsahující mezinárodní prvek, včetně sporů, jichž se účastní státní příslušníci třetích zemí.

3.3 Praktická opatření

3.3.1 Za účelem snížení nákladů Komise navrhuje, aby se všeobecně využívala elektronická výměna dokumentů a telefonní konference či videokonference, když je nutné vést ústní jednání.

3.3.2 Stanoví rovněž, že soudní poplatky nesmí překročit 10 % hodnoty nároku (s povoleným limitem pro minimální soudní poplatek ve výši 35 EUR) a že tuto částku lze uhradit bankovním převodem nebo on-line pomocí kreditní či debetní karty.

4. **Obecné připomínky k návrhu**

4.1 EHSV se domnívá, že návrh je relevantní, poukazuje však na to, že toto řízení musí být jasné a transparentní, aby splňovalo svůj účel. To znamená, že je nutné přizpůsobit formuláře všem cílovým skupinám.

4.1.1 Dále bude třeba informovat o navrhovaném mechanismu strany sporů a soudy. V tomto ohledu EHSV poukazuje na to, že o řízení o evropském platebním rozkazu a evropském řízení o drobných nárocích byly soudy informovány až se zpožděním prostřednictvím informační brožury, kterou vypracovala Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci ([4]).

4.1.2 Pobízení k využívání prostředků elektronické komunikace, včetně doručování dokumentů, a vyžadování, aby soudy používaly videokonference za účelem vedení ústního jednání, pokud některá ze stran neuvede, že se chce osobně dostavit k soudu ([5]) – to vše představuje odchylku od pevně zakořeněných postupů, která ovlivní fungování soudů. V důsledku toho bude také třeba zavést technickou pomoc pro strany sporů, obzvláště proto, že řízení může probíhat bez právního zastoupení.

4.2 Z hlediska podstaty je nejdůležitějším opatřením zvýšení limitu ze 2 000 na 10 000 EUR.

4.2.1 Tato změna bude přínosem především pro malé a střední podniky, které podle údajů Komise představují pouze 20 % stávajících žalob. Tyto údaje jsou uvedeny v posouzení dopadů, jež vychází z odpovědí okruhu respondentů, který EHSV považuje za příliš úzký.

4.2.2 Výbor podporuje zvýšení limitu na 10 000 EUR, domnívá se však, že vzhledem k průměrné hodnotě sporů vedených spotřebiteli by tento limit mohl být vysoký.

4.3 Deklarovaným cílem je obnovit důvěru a oživit obchod na vnitřním trhu tím, že se zvýší efektivita soudnictví. V této souvislosti si EHSV klade otázku, jaké opravné prostředky budou v rámci řízení o drobných nárocích k dispozici.

([3]) Oddíl 3.2 posouzení dopadů.

([4]) Průvodce občana přeshraničními občanskými soudními spory v Evropské unii.

([5]) Článek 8 návrhu nařízení.

4.4 EHSV je toho názoru, že tento cíl je chvályhodný, upozorňuje však na četné vnitrostátní rozdíly. Poukazuje například na to, že cílem návrhu je omezit výši „nákladů řízení“, tento pojem však může být v jednotlivých členských státech chápán různě, jak to dokládají údaje z 26 členských států uvedené na internetových stránkách e-justice a studie průhlednosti nákladů občanskoprávního soudního řízení v Evropské unii, kterou nechala vypracovat Evropská komise ([6]).

4.5 EHSV se domnívá, že limit pro náklady řízení ve výši 10 % je vysoký a může mít negativní dopad v těch členských státech, v nichž tyto náklady této výše nedosahují.

4.6 Zvýšením limitu pro hodnotu nároku a rozšířením definice přeshraničního sporu dává Komise v návrhu občanům a malým a středním podnikům najevo, že se zajímá o jejich skutečné problémy a snaží se je řešit.

4.7 Reaguje rovněž na výsledky průzkumu Eurobarometr zveřejněného v dubnu 2013, v němž 45 % dotázaných podniků uvedlo, že se neobrací na soud, protože náklady na řízení jsou neúměrné hodnotě nároků.

4.8 V souvislosti s navrhovaným přezkumem je nutné změnit také nařízení (ES) č. 1896/2006 týkající se řízení o evropském platebním rozkazu ([7]). Toto nařízení totiž stanoví, že v případě podání odporu ze strany žalovaného se věc automaticky převádí do běžného občanského soudního řízení. Se vstupem nařízení (ES) č. 861/2007 v platnost však toto omezení pozbylo pro drobné nároky opodstatnění.

4.9 V nařízení (ES) č. 1896/2006, které mělo být přezkoumáno již dříve, bude nutné upřesnit, že pokud se na spor vztahuje evropské řízení o drobných nárocích, musí být možnost využít tohoto řízení dána také osobám či podnikům, které se účastní řízení o evropském platebním rozkazu a podaly proti tomuto rozkazu odpor.

4.10 EHSV poukazuje na to, že předložená argumentace ohledně zásad subsidiarity a proporcionality pozitivně přispívá k zavedení evropské kolektivní žaloby.

5. **Konkrétní připomínky k návrhu**

5.1 Všeobecné využívání systémů videokonferencí je zajímavý návrh, i když se zatím zdá, že bude obtížné zavést ho na všech nižších soudech.

5.2 Mnohé z nich nemají vlastní internetové stránky a nekomunikují elektronickou cestou. Ještě stále je běžné, že si člověk musí formuláře potřebné pro zahájení soudního řízení vyzvednout osobně, soudní řízení nejsou vedena elektronickou formou. EHSV rovněž zdůrazňuje, že je nutné dbát na bezpečnost a důvěrnost elektronicky vyměňovaných informací o sporných řízeních.

5.3 V této souvislosti EHSV zdůrazňuje, že formuláře musí být jasné a srozumitelné. Pomoc, o níž je v návrhu řeč, tedy musí být odpovídající, což pro jednotlivé státy znamená nezanedbatelnou finanční investici, a to v ne příliš příznivou dobu.

5.4 Hlavním problémem, který je třeba vyřešit, má-li být zajištěna efektivita soudnictví, je informování stran. Jednotlivé strany, zejména spotřebitelé a malé a střední podniky, totiž musí mít přístup ke spolehlivým a nezávislým informacím, aby se mohly fundovaně rozhodnout, jaký postup zvolí.

5.5 Při poskytování těchto kvalitních informací hrají zásadní roli také spotřebitelské organizace, evropská spotřebitelská centra a profesní sdružení, které mají v této oblasti zkušenosti.

5.6 Například projekt „Evropský výkon soudních rozhodnutí“ obsahuje velice praktické spisy a tematické dokumenty, které jsou určeny především soudním úředníkům, ale mohly by být užitečné i širší veřejnosti, neboť se týkají přístupu k právu a výkonu práva. Tento typ zdroje informací však není příliš znám.

([6]) https://e-justice.europa.eu/; Studie průhlednosti nákladů občanskoprávního soudního řízení v EU (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

([7]) Úř. věst. L 399, 30.12.2006, s. 1.

5.7 Závěrem EHSV zdůrazňuje, že je nutné poskytnout stranám možnost, aby bylo celé řízení vedeno v jejich úředním jazyce. Tento požadavek vyplývá z článků 47 a 48 Listiny základních práv Evropské unie, které se týkají práva na účinnou právní ochranu a práva na obhajobu, a nelze jej omezit na pouhé přeložení formulářů.

V Bruselu dne 25. března 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE